

Jasper Graaff
FISCAAL RECHT & INSOLVENTIE

Verwijtbaarheid bij invordering van belastingen en toeslagen

1 oktober 2026 · Studiedag VAR/VBW

Kwijtschelding van belastingen

- Inspecteur stelt vast of en hoeveel belasting moet worden betaald
- Verwijtbaarheid speelt daarbij geen rol, buiten eventuele verzuim- en vergrijpboetes
- Ontvanger vordert belastingen in en beslist over uitstel van betaling en kwijtschelding

Art. 26 IW 1990:

- ‘Bij ministeriële regeling worden regels gesteld krachtens welke aan de belastingschuldige die niet in staat is anders dan met buitengewoon bezwaar een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, gehele of gedeeltelijke kwijtschelding kan worden verleend.’
- De term ‘buitengewoon bezwaar’ is al geïntroduceerd in 1923
- MvT: Als de middelen om te betalen ontbreken en ook niet binnen afzienbare tijd kunnen worden verwacht. Ook ‘andere omstandigheden die meebrengen dat betaling niet redelijkerwijs kan worden gevorderd’
- M.i. in de kern een belangenafweging

- Kwijtschelding wordt alleen verleend bij onvoldoende betalingscapaciteit plus afwezigheid van vermogen (art. 11 URIW)
- Na 12 x (0,8 x btc) wordt restant kwijtgescholden
- Kortom: hoe hoger de belastingschuld t.o.v. betalingscapaciteit en vermogen, hoe meer mogelijke kwijtschelding

Betalingscapaciteit: toegestane uitgaven

- Betalingscapaciteit is inkomen - minus toegestane uitgaven - minus 'kosten van bestaan'
- 'Kosten van bestaan' gesteld op 90% bijstandsnorm
- Toegestane uitgaven o.a. alimentatie, betalingen op belastingschulden
- Woonlasten tot € 932,93 per maand (max. grens huurtoeslag)
- Andere uitgaven die 'redelijkerwijs niet buiten beschouwen gelaten kunnen worden'

- IBTD-rapport 'Van ambitie naar praktijk':

Door inflatie is de bijstandsnorm in de praktijk onvoldoende en de berekende btc brengt mensen in de knel -> schrijnende situaties

- Kabinetsreactie: wachten op interdepartementale werkgroep bestaansminimum

- ABRvS 3 augustus 2022, ECLI:NL:RVS:2022:2253
- Eiser: ten onrechte geen rekening gehouden met echte uitgaven
- RvS: URIW geeft limitatieve opsomming van uitgaven met forfaits, dus niet werkelijke uitgaven
- Maar: bijzondere omstandigheden en evenredigheidsbeginsel kunnen aanleiding geven bepaalde kosten wél mee te nemen
- Vertaling door Rb. Gelderland 13 april 2026, ECLI:NL:RBGEL:2026:2759: 'De Dienst mag bij de berekening van de betalingscapaciteit in beginsel uitgaan van normbedragen zoals die zijn opgenomen in artikel 15, eerste lid, van de Uitvoeringsregeling IW. Dit is alleen anders als de hantering van deze normbedragen leidt tot een onevenredige uitkomst.'

- Vermogen = bezittingen – schulden
- Uitzonderingen:
 - Niet-bovenmatige inboedel (wordt in beginsel ook geen beslag meer op gelegd)
 - Auto tot een waarde van € 3.350, of duurdere auto als die onmisbaar is
 - Geld om een maand van te leven
- ▶ Mogelijkheid betalingsregeling (max. 60 maanden) bij illiquide vermogen

- Schuld 100k - overwaarde woning 30k – 80% betalingscapaciteit € 500 per maand
- Eerst 12 maanden € 500 aflossen
- Daarna nog eens 60 maanden betalingsregeling om overwaarde woning af te lossen
- Na 72 maanden kwijtschelding resterende schuld van 65k

Geen kwijtschelding als:

- niet-betaling is 'toe te rekenen' aan de belastingschuldige
- geen aangifte is ingediend, of nog geen definitieve aanslag is opgelegd
- er sprake is van surseance, faillissement of Wsnp
- er sprake is van een niet-levensvatbare onderneming
- niet aan door Ontvanger gestelde voorwaarden is voldaan
- het gaat om een voorlopige aanslag
- het gaat om mrb terwijl er in de afgelopen 3 jaar al mrb is kwijtgescholden
- het gaat om bpm
- het verzoek niet is ingediend via het daarvoor bestemde formulier of niet volledig of onjuist is
- blijkt van een onevenredige verhouding tussen inkomen en uitgaven
- nog wordt geprocedeerd over de hoogte van de belastingaanslag
- zekerheid is gesteld of een derde aansprakelijk kan worden gesteld
- er sprake is van opzet of grove schuld (bijv. navordering na onderzoek)
- een teruggaaf niet is verrekend met de schuld
- op enig moment voldoende middelen aanwezig waren om te betalen
- er niet gereserveerd is voor voorzienbare belastingaanslagen
- het gaat om een negatieve VA (teruggaaf) die later is gecorrigeerd, tenzij geen verwijtbaarheid
- er binnen 2 jaar een hoger inkomen is te verwachten vanwege wisselende inkomsten of binnen een jaar een verbetering in de financiën
- er binnen een jaar een teruggaaf wordt verwacht

- Idsinga: strenge verwijtbaarheidstoets in kwijtscheldingsbeleid wordt herzien
- Oftewel: afwijzingsgronden van art. 26.1.9 LI 2008 aanpassen én voortaan uitgaan van vermoeden van verwijtbaarheid
- Nu: niet betaald ondanks voldoende geld: geen kwijtschelding
- Toekomst: vermoeden van verwijtbaarheid dat weerlegd mag worden

- Art. 26.6 LI 2008: als de Ontvanger geen kwijtschelding verleent maar toch vindt dat voortzetting van de invordering niet gewenst is, dan kan hij verklaren dat de schuld niet wordt ingevorderd ('geen verdere invorderingsmaatregelen' of ook wel 'niet verder bemoeilijken')
- Idsinga: Geen verdere invorderingsmaatregelen wordt ingekaderd en een echt vangnet
- Kwijtscheldingsbeleid wordt versoepeld waardoor GVI niet vaak meer nodig zal zijn

- Is het kwijtscheldingsbeleid niet te streng als de invorderaar kwijtschelding moet afwijzen terwijl hij invordering niet gewenst vindt?
- Hoe verhoudt zich dat tot de belangenafweging die ten grondslag ligt aan art. 26 IW? En art. 4:84 Awb?
- In NLF-W 2024/30 schreef ik al: stop met dat GVI

Nieuwe rechtsbescherming

- Per 1 januari 2027 wordt belastingrechter bevoegd bij geschillen over uitstel van betaling en kwijtschelding van rijksbelastingen
- Bezwaar, beroep, hoger beroep en cassatie

Voorbeeld bestuursrechter

- Rb. Amsterdam 6 maart 2026, ECLI:NL:RBAMS:2026:3115, AOW-uitkering (SVB)
- Man van 91 moet van SVB € 6.116 AIO-uitkering terugbetalen omdat hij belastingteruggaven heeft gehad die hij niet heeft gemeld
- SVB stelt betalingscapaciteit vast op € 173,72 per maand. Inkomen van € 1500 – 95% bijstandsnorm
- Rb: SVB kijkt niet naar daadwerkelijke situatie. Na alleen al betaling huur en verzekering houdt eiser € 287 over om van te leven
- Ook bij beslagvrije voet kunnen financieel onaanvaardbare gevolgen ontstaan
- Stelling van SVB dat eiser maar naar goedkopere woning moet verhuizen is gezien de woningnood geen reëel argument
- SVB moet nieuw besluit gaan nemen

Kwijtschelding Toeslagen

- Kwijtschelding van Toeslagen nog steeds niet mogelijk
- Art. 31 AWIR moet dat mogelijk maken; geregeld met de Wet wijziging AWIR eind 2020
- 6 jaar later nog steeds niet ingevoerd
- Alleen mogelijk: geen verdere invorderingsmaatregelen

Kwijtschelding Toeslagen

- Bij terugvorderingen geldt standaard dat deze in 24 maanden mogen worden terugbetaald, met minimaal € 20 per maand
- Te weinig betalingscapaciteit om de terugvordering te betalen -> persoonlijke betalingsregeling
- Na 24 maanden afdragen betalingscapaciteit: restantschuld oninbaar
- Verwijtbaarheid speelt daarbij sinds 2020 geen enkele rol meer
- Doorgeslagen?